

3

LUKU

**VERTAISTUKI JA
ASUNNOTTOMUUS**

3.1 Aluksi

Tässä luvussa tutkimme asunnottomuuden perimmäisiä syitä ja tilannetta Euroopan tasolla. Tutustumme myös vertaistukihenkilön rooleihin asunnottomuudessa.

3.2 Tavoitteet

- Oppia asunnottomuuden syistä.
- Saada tietoa asunnottomuudesta Euroopan unionin tasolla.
- Oppia vertaistukihenkilöiden roolista asunnottomuustyössä.

3.3 Valmennukset kulku

KESTO

2,5 tuntia + tauot

MATERIAALIT

- ATL Valmentajan käsikirja
- Vertaistukihenkilön käsikirja (sisältää tehtäviä)
- Erikokoisia papereita, kartonkia, kyniä, tusseja, post it lappuja jne.
- Fläppitaulu tai vastaava
- Mahdollisesti tarvittavat:
 - Power Point -esitykset sisällöstä
 - Tietokone
 - Projektori

KESKEISET SISÄLLÖT

- ATL Valmentajan käsikirja, Luku 4, Vertaistuki ja asunnottomuus
- Vertaistukihenkilön käsikirja, Luku 3, Vertaistuki ja asunnottomuus

ALOITUS

Toivota osallistujat tervetulleiksi. Haasta osallistujia tällä kerralla pohtimaan asunnottomuutta yleisemmällä tasolla ja erilaisista näkökulmista kuin oman kokemuksen kautta.

TEHTÄVÄ 1	Aivoriihi asunnottomuudesta
KESTO	40 min
MATERIAALIT	Etsi internetistä muutama kuva, jossa asunnottomuutta kuvataan stereotyyppisesti.
TEHTÄVÄNKULKU	<p>Tehtävän tavoitteena on lisätä ymmärrystä siitä, miten stereotyyppiat ja ennakkoluulot toimivat ja miten ne vaikuttavat asunnottomien elämään.</p> <p>Jaa osallistujille asunnottomuuteen liittyviä kuvia. Pyydä heitä vapaasti heitellen ilmaisemaan, mitä heille tulee ensimmäisenä mieleen. Kun näistä sanoista on käyty lyhyt keskustelu, jaa osallistujat pieniin ryhmiin ja pyydä vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Millaisia asenteita asunnottomat ihmiset kohtaavat? • Miten nämä asenteet ovat syntyneet? Ovatko ne seurausta tietyistä asioista tai tapahtumista? Jos näin on, niin mistä? • Mitä tällaiset asenteet voivat merkitä asunnottoman henkilön elämän kannalta? Entä teidän elämänne kannalta? Miltä teistä tuntuu? • Miten nämä asenteet ja ennakkoluulot vaikuttavat jokapäiväiseen elämääsi? • Vastausten perusteella valmentaja aloittaa keskustelun stereotyyppioista ja ennakkoluuloista, niiden syntymisestä, seurauksista ja siitä miten niihin voitaisiin vaikuttaa.
TEHTÄVÄ 2	Asunnottomuus ja ihmisoikeudet
KESTO	30 min
MATERIAALIT	<ul style="list-style-type: none"> • YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus - Ihmisoikeusliitto (erityisesti artikla 25) • Suomen perustuslaki 731/1999 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX® (erityisesti pykälät 10 ja 19) • Lisbon Declaration on the European Platform on Combatting Homelessness

TEHTÄVÄN KULKU	<p>Pyydä osallistujia vapaasti kommentoimaan mitä heille tulee mieleen sanasta “ihmisoikeudet”. Tee tekee muistiinpanoja osallistujien ajatuksista ja esittele lyhyesti yllä olevien tekstien sisältö erityisesti asunnottomuuden näkökulmasta.</p> <p>Keskustelkaa yhdessä siitä miten ihmisoikeudet toteutuvat asunnottomuudessa. Kirjaa asioita fläppitaululle. Lopuksi voitte teemoitella kaikki tekemänne muistiinpanot ja huomiot kartaksi, joka kuvaa asunnottomuutta ja ihmisoikeuksia.</p>
VINKKEJÄ	Ihmisoikeudet vs. katujen todellisuus: Mahdoton yhtälö, vaikea suhde vai mitä?

TEHTÄVÄ 3	Roolini vertaistukihenkilönä
KESTO	30 min
MATERIAALIT	<p>Kuvia erilaisista näyttelijöistä elokuvarooleissa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>James Bond</i> • <i>Erin Brockovich</i> • <i>Jack Lemmon</i>
TEHTÄVÄN KULKU	<p>Näytä näyttelijöiden kuvat osallistujille ja keskustelkaa siitä millaisia rooleja kyseisillä hahmoilla on. Kysy osallistujilta, miten he ymmärtävät oman roolinsa asunnottomuutta kokevan ihmisen vertaistukihenkilönä ja mitä he siltä odottavat.</p> <p>Tämän jälkeen voit esitellä vertaistukihenkilön rooleja, jotka on kuvattu Ammatilaisen käsikirjan luvussa 4.</p> <p>Roolimalli/mentori toipumisprosessin eri vaiheissa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sektorien ylittävä yhteistyö 2. Yksilötyö 3. Sosiaalinen tuki 4. Edunvalvonta

TEHTÄVÄ 4	Vertaistukihenkilö ihmisoikeuksien turvaajana
KESTO	40 min
MATERIAALIT	Kaisun tarina
TEHTÄVÄN KULKU	<p>Pyydä osallistujia lukemaan Kaisun tarina joko itsenäisesti tai pienissä ryhmissä. Pyydä heitä pohtimaan Kaisun tilannetta ihmisoikeuksien näkökulmasta:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onko Kaisun ihmisoikeuksia loukattu ja jos on niin miten? • Miten voit vertaistukihenkilönä auttaa Kaisua ymmärtään omat oikeutensa? • Miten vertaistukihenkilö voi auttaa Kaisun ihmisoikeuksia toteutumaan? • Kokoa osallistujien vastaukset fläppitaululle.

OSION LOPETUS	<p>Keskustelkaa lopuksi yhdessä millaisia ajatuksia työskentelystä heräsi. Voitte hyödyntää seuraavia kysymyksiä:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Millaisia uusia oivalluksia sait liittyen asunnottomuuteen? 2. Mitä opit ihmisoikeuksista? 3. Mikä jäi mietityttämään?.
----------------------	---

3.4 Lähteet

- Alayne M. Adams, Rushdia Ahmed, Shakil Ahmed, Sifat Shahana Yusuf, Rubana Islam, Ruman M. Zakaria Salam & Rocco Panciera, [Modelling improved efficiency in healthcare referral systems for the urban poor using a geo-referenced health facility data: the case of Sylhet City Corporation, Bangladesh](#), BMC Public Health volume 20, 2020
- [The Plan to end Homelessness, Chapter 4 Public attitudes and homelessness](#), 2018
- Leading Families Home. [The Face of Homelessness \(It Isn't What You Think\)](#), 2020.

3 OSA

Tehtäviä ja esimerkkejä

Accommodating a travelling **life**

Kaisun tarina

Kaisu syntyi vuonna 1967, eikä hän ole koskaan tavannut biologisia vanhempiaan, sillä hänet annettiin syntyessään lastenkotiin, jossa hän oli 9-vuotiaaksi asti. Kaisu on käynyt peruskoulun, mutta hänellä on suuria oppisvaikeuksia ja lukihäiriö. Hän on lähes lukutaidoton. Hänet adoptoitiin 9-vuotiaana.

Perheen isä kuoli pari vuotta adoption jälkeen. Äiti löysi itselleen uuden kumppanin, joka käytti Kaisua seksuaalisesti hyväksi äidin hiljaisella hyväksynnällä. 25-vuotiaana Kaisu tapasi miehen, ja he menivät naimisiin. Mies osoittautui väkivaltaiseksi, mutta he pysyivät silti yhdessä ja saivat 4 lasta. Anoppi tuki perhettä taloudellisesti ja vaikutti merkittävästi lasten kasvatukseen. Hän ei ollut hyvissä väleissä Kaisun kanssa.

Kaisu työskenteli vain satunnaisesti siivoojana, koska hänellä ei ollut ammatillista koulutusta. Hän ei voinut lähteä väkivaltaisesta suhteesta, koska pelkäsi menettävänsä lapsensa. Aviomies menehtyi tapaturmaisesti ja Kaisu jäi lasten kanssa yksin. Anoppi piti häntä kyvyttömänä huolehtimaan lapsista. Kaisu sairastui vaikeaan masennukseen ja joutui osastohoitoon. Lapset sijoitettiin väliaikaisesti anopin luokse asumaan.

Lasten palaaminen Kaisun luo viivästy, sillä anoppi teki kaikkensa pitääkseen lapset itsellään. Kaisu löysi itselleen uuden kumppanin ja muutti tämän luo. Mies osoittautui kontrolloivaksi ja väkivaltaiseksi. Lopulta Kaisu jätti miehen ja hänen ystävänsä majoitti hänet väliaikaisesti. Kaisu on sosiaalinen ja pysyy yleisesti ottaen positiivisena vaikeasta elämästään huolimatta. Hän kaipaava kovasti lapsiaan ja pelkää, ettei saa heitä enää takaisin.

Kaisun mukaan hänen ensisijainen tarpeensa on saada asunto ja löytää jonkinlainen työ. Se on haastavaa, sillä Kaisulla on suuria vaikeuksia ymmärtää lukemaansa. Hän näyttää olevan valmis tekemään mitä tahansa, jotta saisi elämänsä kuntoon.

Kysymyksiä pohdittavaksi:

1. Miten aloittaisit työskentelyn Kaisun kanssa?
2. Millaista ammattiapua Kaisu tarvitsee?
3. Mikä voisi olla sinun roolisi vertaistukihenkilönä? Miten vertaistuki voisi auttaa?
4. Miten Kaisun toivoa voisi pitää yllä?

Accommodating a travelling **life**

3

Luvun loppu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

